

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
Mevrouw S.A.M. Dijkma
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 19 november 2015

betreft Nadere vragen over het Voorstel voor een richtlijn inzake wijziging van Richtlijn 2003/87/EG ter verbetering van het EU-emissiehandelssysteem 2020-2030

ons kenmerk 157934.02u

Geachte mevrouw Dijkma,

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft met belangstelling kennisgenomen van de brief van 14 oktober 2015¹, waarin ingegaan wordt op vragen en opmerkingen betreffende het voorstel van de Europese Commissie voor een richtlijn (hierna: de richtlijn) inzake de wijziging van Richtlijn 2003/87/EG ter bevordering van kosteneffectieve emissiereducties en koolstofarme investeringen (COM(2015) 337)².

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de antwoorden op de vragen en opmerkingen over de wijziging van het EU Emissions Trading System (hierna: ETS). Zij hebben naar aanleiding daarvan nog enkele vragen. De fractieleden van GroenLinks danken voor de beantwoording. Naar aanleiding van deze beantwoording hebben zij een paar nadere vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De conclusie is dat de huishoudens binnen de EU de prijs betalen voor de richtlijn. U vat deze kosten samen: een stijging van de elektriciteitsprijzen met 1%. Hoe hoog zijn de kosten voor de huishoudens binnen de EU uitgedrukt in geld? Is hiermee rekening gehouden met de toegenomen lasten voor bedrijven, die binnen de EU concurreren en die de lasten als gevolg van de richtlijn op de consumenten, en dus de huishoudens, zullen verhalen? Zo nee, kunt u dat aandeel kwantificeren?

Hoe hoog zijn de kosten van het systeem ter bevordering van kosteneffectieve emissiereducties zelf? Hiermee bedoelen de PVV-fractieleden onder andere de kosten voor het opstellen van de regelgeving, implementatie, uitvoering en controle.

Het doel van het systeem is de uitstoot van CO₂ te verminderen. Niet als doel op zich, maar vanwege het effect dat het zou hebben op het klimaat. Daarbij verwijst u naar de (arbitrair) gekozen doelstelling van minder dan 2 graden Celsius temperatuurstijging. Indien u echter niet

¹ Verslag schriftelijk overleg (Kamerstukken I 2015/16, 34 318, A).

² E-dossier E150014, te raadplegen op:
https://www.eerstekamer.nl/eu/edossier/e150014_voorstel_voor_een.

datum 19 november 2015

ons kenmerk 157934.02u

blad 2

kan aangeven welke invloed de beoogde beperking van de uitstoot heeft op het klimaat, kan de volksvertegenwoordiging, zijnde de controleur van de regering, onmogelijk vaststellen of een en ander (zie de hiervoor gestelde vraag) uiteindelijk effectief en efficiënt beleid en welbesteed geld is.

De PVV-fractieleden persisteren dan ook in het verzoek om een gedetailleerde berekening van het effect op de temperatuurontwikkeling die de richtlijn met zich brengt, aangezien anders de bewering dat dit de 'meest effectieve wijze' is om de doelstelling te halen, volstrekt ononderbouwd blijft.

Daarbij wijzen de PVV-fractieleden met name op het navolgende. Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) wordt door overheden gebruikt als de wetenschappelijke basis voor het klimaatbeleid. Alle door de IPCC geproduceerde modellen die de temperatuurstijging weergeven, blijken intussen echter door de data te zijn ingehaald c.q. achterhaald. De vastgestelde temperatuur blijft ver achter op de verwachtingen van het IPCC. In het *Fifth Assessment Report*³ van het IPCC is de klimaatgevoeligheid voor CO₂ dan ook naar beneden bijgesteld, hoewel dat niet of nauwelijks publiek is gemaakt. Wellicht was dat een wat ongemakkelijke boodschap. Opvallend was ook dat, in tegenstelling tot het *Fourth Assessment Report*⁴, het IPCC niet meer kwam met een 'beste schatting'. Wetenschappers die op basis van het *Fifth Assessment Report* van het IPCC dat wel deden, kwamen op een beste schatting van 1,75 tot circa 2 graden Celsius. Dat is de verwachte temperatuurstijging, uitgaande van een verdubbeling van de uitstoot van CO₂ in het jaar 2100 bij ongewijzigd beleid (!). Hoe verhoudt dat zich tot het aanpassen van de richtlijn, en überhaupt het bestaan van een CO₂-emissiehandelssysteem?

Richard Tol was 'lead author' bij het IPCC, maar verliet het panel, daar hij vaststelde dat het IPCC slechts selectief wetenschappers uitnodigt, namelijk alleen zij die reeds in de lijn van het IPCC hebben gepubliceerd (hetgeen in strijd is met alles waar wetenschap voor hoort te staan). Hij zegt hierover: "Soms wordt er onzin opgeschreven, soms zit er een politieke boodschap in de samenvatting".⁵

Hoe taxeert u in dit kader de uitspraken van Richard Tol, dat het enige wat klimaatbeleid heeft opgeleverd, is dat de meesten armer zijn geworden, behalve zij die actief zijn in industrieën die door de overheid sterk zijn bevoordeeld (lees: gesubsidieerd) en zij die sterke banden hebben met belangrijke politici?

Als voorbereiding op de klimaatconferentie in Parijs hebben diverse landen hun positie bepaald. China, nu verantwoordelijk voor circa 24% uitstoot en daarmee de grootste contribuant, zal de uitstoot tot 2030 verdubbelen, niet in de laatste plaats door het bouwen van nog eens 363 kolencentrales. India, nu nummer 4 op de lijst van landen met de hoogste uitstoot, zal de uitstoot tot en met 2030 verdrievoudigen. Rusland, nummer 3 op de lijst, zal de uitstoot ten opzichte van 2012 met 38% verhogen. Andere landen, zoals Saudi-Arabië en Iran (nummer 8 en 9 op de lijst van grootste CO₂-uitstoters), hebben helemaal geen opgave gedaan. De Verenigde Staten hebben het Kyoto-protocol niet ondertekend. De senaat was unaniem tegen. Er is geen reden om aan te nemen dat de Verenigde Staten nu wel akkoord zullen gaan in Parijs met te nemen maatregelen.

Het lijkt er dan ook op dat de EU het enige deel van de wereld is dat de uitstoot zou willen beperken, hoewel bijvoorbeeld Polen zich daartegen verzet. Kunt u aangeven, in het licht van bo-

³ <https://www.ipcc.ch/report/ar5/>.

⁴ <http://www.ipcc.ch/report/ar4/>.

⁵ <http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/04/05/waarom-ik-opstapte-uit-het-vn-klimaatpanel-1365781>.

datum 19 november 2015

ons kenmerk 157934.02u

blad 3

venstaande ontwikkelingen, welke invloed de richtlijn (de EU heeft slechts een aandeel van 11%) nu precies heeft op de wereldwijde uitstoot en het klimaat? Acht u die 11%, zoals u aangaf bij de eerdere beantwoording, nu nog steeds significant?

Het Green Climate Fund zou vanaf 2020 jaarlijks \$ 100 miljard gaan uitkeren aan 'kwetsbare' landen. Geld dat door 'ontwikkelde' landen zou moeten worden opgebracht. Intussen lijkt het erop dat er \$ 700 miljoen is opgehaald, dan wel dat er voor een dergelijk bedrag toezeggingen zijn gedaan. Heeft Nederland, direct of indirect al dan niet via de EU, bijgedragen aan deze \$ 700 miljoen voor het Green Climate Fund of heeft het daartoe direct of indirect toezeggingen gedaan? Zo ja, hoe groot is dat bedrag of zijn die toezeggingen, direct of indirect?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

U antwoordt dat u zich niet zal inzetten voor het uit de markt halen van het grote overschot van 2 miljard emissierechten, omdat dit in zou druisen tegen de afspraken over CO₂-reductie. De fractieleden van GroenLinks merken op dat de EU heeft vastgesteld dat de 2030-doelstelling enkel gehaald mag worden via binnenlandse CO₂-uitstootreducties, dat wil zeggen zonder gebruik te maken van internationale *offsets*, vanwege hun dubieuze status. Een groot deel van het huidige overschot is echter juist ontstaan door het gebruik van internationale *offsets*. Door het overschot onverkort over te dragen naar de volgende fase, gericht op 2030, breekt de EU haar belofte om voor het behalen van de 2030-doelstelling enkel binnenlandse CO₂-reducties te laten gelden. Bent u het eens met de GroenLinks-fractieleden dat met overdracht van het volledige overschot emissierechten van vóór 2020 naar de emissiehandelsfase tot 2030, de afspraak over de binnenlandse aard van de CO₂-reductie wordt ondermijnd?

De uitspraak van de rechter in de Urgenda-zaak maakt duidelijk dat Nederland meer moet doen, op korte termijn, om de CO₂-uitstoot verder terug te brengen. Door niet in te zetten op verdere CO₂-reductie in de ETS-sectoren, komt deze opgave volledig bij de non-ETS-sectoren te liggen. Bent u het eens met de fractieleden van GroenLinks dat dit niet rechtvaardig is vanuit het oogpunt van eerlijke verdeling van de opgave tot CO₂-reductie (*burden-sharing*)?

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk 11 december 2015.

Hoogachtend,

A.M.V. Gerkens

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken